

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • petek • 8. junij 2001

štev. 23 (3121) • letnik 56 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Radio in televizija v jezikih manjšin kot obveza

Osnutek za nov zakon o državnem radiu in televiziji je gotov. V njem so prvič omejene tudi manjšine oziroma obveza, da morata ta dva medija skrbeti tudi za oddaje v manjšinskih jezikih oziroma za manjšine, ki so kot take tudi priznane in s katerimi država komunicira preko sosvetov. To so Slovenci na Koroškem (in na Štajerskem), Slovaki, Čehi, Madžari ter Romi in Sinti. Kaj je »primerno upoštevanje«, pa ni natančno določeno in zna se zgoditi, da bo v bodočnosti prav ta nejasnost jabolko prepira.

Svet uporabnikov radia in televizije (poslušalcev in gledalcev) pa ima pripravljen svoj sedež tudi za predstavnika manjšin, ki pa ga bo iz kandidatov, ki jih bodo imenovala manjšinske organizacije, izbral kancler. Ta svet ima pomembno nalogo pri oblikovanju programov.

Svojo nalogo oskrbovanja manjšin s programi pa namerava ORF pokrivati tudi preko privatnih radijev; kot vemo, se tak projekt že uresničuje pri radiu Korotan, pa tudi z Agora potekajo pogovori. V kolikšni meri pa se bo ORF te možnosti posluževal, pa ni jasno. Na vsak način bo treba budno spremljati razvoj, saj prihajajo iz koroških nacionalnih krogov nemogoče zahteve po črtanju dosedanjega programa oziroma

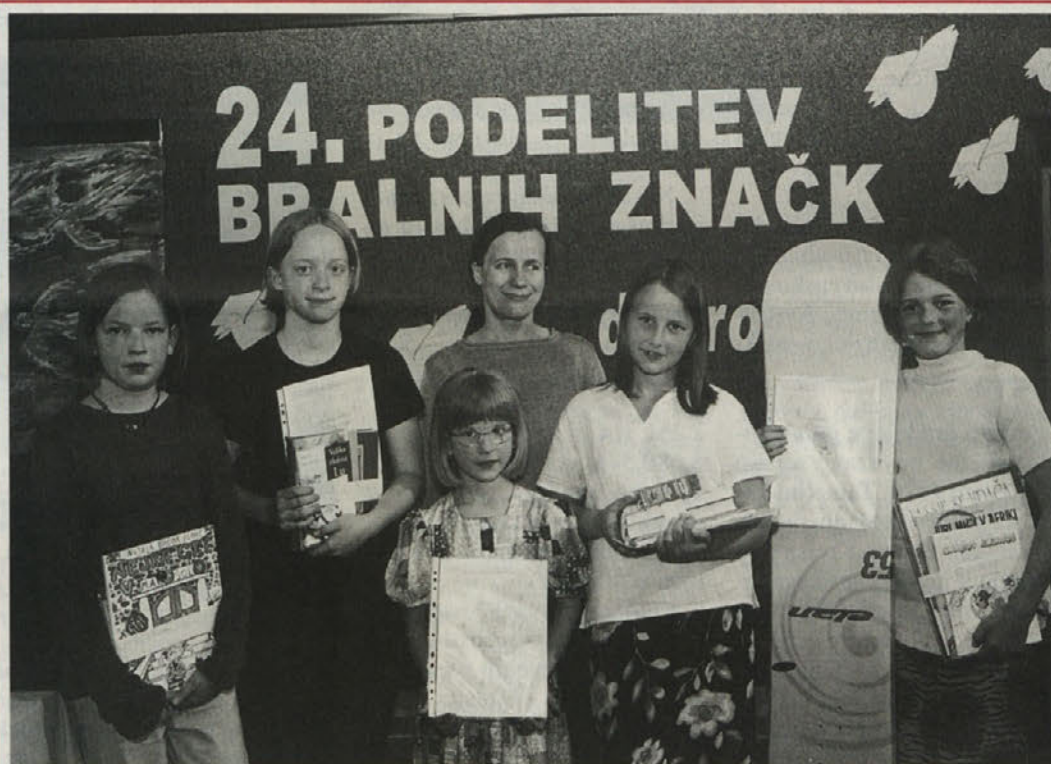
po omejevanju slušnosti samo na tiste občine, ki so uradno dvojezične. V času, ko lahko gledamo in poslušamo preko satelitov praktično programe iz vsega sveta in v vseh mogočih jezikih, je taka zahteva več kot neumna in zaplankana.

Predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan

Sturm ocenjuje nov predlog pozitivno in pristavlja, da bo treba nekaj nejasnosti pred sprejetjem zakona še razjasniti.

Vsekakor je vsaj načelno priznavanje, da je treba skrbeti za manjšine, že nekakšen napredek, ni pa še zboljšanje položaja.

S. W.

V Mladinskem domu v Celovcu so tudi letos podelili priznanja za najbolj pridne bralke in bralce. Na sliki: Tanja Schellander (75 knjig), Katja Smrtnik (40), Nina Zdovc (32), mentorica Vida Polanšek, Ana Maria Jelovšek (54) in Anja Smrtnik (45). Več na strani 5. Foto: Stukelj

PREBLISK

Takole bolj ob robu se je v Železni Kapli razvila debata, kaj pravzaprav smo oziroma kako naj bi sami sebe poimenovali. In je bilo prav hecno. »Ljubljančanom« se je zdelo jasno, da smo pač Slovenci (pa Slovenke, jasno).

Tistim s senčne strani Alp pa se zdi potrebno, da smo nekaj

v vseh mogočih kombinacijah (glej str. 2). Še slovenske Nemce imamo in nemške Slovence, pa dvojezične Avstrijce in enojezične Avstrijce (kaj pa, če znam štiri jezike?), pa slovensko govoreče dvojezične in nemško govoreče dvojezične in oboje še enkrat enojezično, ali kako pač.

In tista slavna in-den-tin-ten-ta ali identiteta je kar

naenkrat zamotana, čeprav imam vtis, da v vsakdanjem življenju sploh ni problemov z dejstvom, da znaš več jezikov. Probleme naredijo drugi, ki te hočejo za prmej vtakniti v kakšen predalček. Po potrebi se

Kako se imenujemo?

scimpra pač nove predalčke, važno je le, v kateri omari so.

In se mi zdi, da če hoče kdo biti eno do sedemjezičen nemško-slovensko-koroško-avstrijsko-govoreči, pa naj v božjem imenu bo. Zame je glavno, da zna slovensko, da ima ta jezik rad, da bo naredil, kar se da, da ga bodo govorili tudi njegovi (ali njeni) otroci.

S. W.

Mauthausen Aktiv
Kärnten/Koroška

Vabilo na slavnostno prireditev v spomin na KZ Ljubelj-sever

sobota, 9. junij 2001, 9.00
pri Ljubelju (za avstrijskim carinskim poslopjem)

SLAVNOSTNI *Otto Wiesner*, Berlin/Postdam,
član Društva pisateljev IG Medien

NAGOVORI *Gérard Sonnenschein*, Gradec,
predsednik izraelske skupnosti za Štajersko,
Koroško in južno Gradiščansko

Odhod k spominskemu obeležju južni strani Ljubelja

POTOP GLEDALIŠČA NA JEZERU

Deželne odrske sanje splavale po vodi

Mogočne napovedi deželnega glavarja in kulturnega referenta Haiderja v zvezi z »Gledališčem na jezeru« (Seebühne) so se izkazale kot prazno bahanje. Napovedani intendant »Gledališča na jezeru« (Seebühne) Elmar Ottenthal je namreč dejal, da noče biti in tudi ne bo intendant tega gledališča.

Pred dnevi je bilo stvar iz koroškega zornega kota videti drugače. Haider ni napovedal le prodaje »Gledališča na jezeru«, ampak tudi angažma berlinskega gledališča »Theater des Westens«, ki se je zadnja leta izcimil kot mednarodno priznana prizorišče mjuziklov.

Dejstva pa so čisto drugačna: Ottenthal v Celovcu ni podpisal nobene intendantske pogodbe in je tudi ne bo (noče, da bi ga Haider izrabljala). Pri »Theatru des Westens« pa Haiderjeve trditve o dolgoročnem in pogodbeno vezanem angažmaju na valovih Vrbskega jezera kratkotalno označujejo kot lažnive. Ottenthal se čuti osebno užaljenega.

SPD JEPBA-BAŠKO JEZERO
vabi na

koncert in predstavitve zgoščenke

v soboto, 9. junija 2001,
ob 20. uri v Spodnjih
Borovljah pri Ravšu

Nastopajo: MoPZ Jepa-Baško jezero,
Tamburaški ansambel Loče,
Mladinska skupina Akzent in otroška
skupina Jepca

Prisrčno vabljeni!

MEPZ PODJUNA, VOX,
SPD EDINOST, MOPZ KRALJ
MATJAŽ, MADRIGALCHOR
KLAGENFURT, SALVATOR-
PFARRE GRAZ, SPD DANICA

vabijo na koncerte
komornega zbora
iz Ukrajine

Cantus

v sredo, 13. 6., ob 20.30
v kulturnem domu
v Šentprimožu

v soboto, 16. 6., ob 20.30
kult. domu v Pliberku

v nedeljo, 17. 6., ob 17.00
v Gradcu v cerkvi
Salvatorja

v pon., 18. 6., ob 19.30
v Domu glasbe v Celovcu

Prisrčno vabljeni!

ŠOLSKA SKUPNOST
NA ZVEZNI GIMNAZIJI IN
ZVEZNI REALNI GIMNAZIJI
ZA SLOVENCE V CELOVCU

vabi na
šolsko akademijo
pod geslom

»Praznik jezikov – praznik barv«

v petek, 8. junija 2001,
ob 19.30
v avli slovenske
gimnazije v Celovcu

Program bodo oblikovale
gimnazijske skupine.

Prisrčno vabljeni!

DVOJEZIČNI ZBOR
IN SLOVENSKA PROSVETNA
ZVEZA

vabita na koncert

»OHJO« Kurta Ostbahna & Combo

v četrtek, 21. junija 2001,
ob 19. uri
na dvorišču Mohorjeve v
Celovcu, 10.-Oktober Straße 10

Predskupina Bališ

Vstopnice v predprodaji 220 šil.,
večerna blagajna 280 šil.

Prisrčno vabljeni!

ZNANSTVENA ŠTUDIJA INŠTITUTA ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA IN UNIVERZE CELOVEC

Kako je z dvojezičnostjo v Železni Kapli?

Prve izsledke študije o medkulturnih odnosih v občini Železna Kapla sta Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani in oddelek za medkulturno izobraževanje na celovski univerzi že letos pozimi v Celovcu. Razumljivo, da je bilo zanimanje v kapelški občini ob predstavitvi precejšnje, saj bi vsak rad primerjal svoje lastno poznavanje položaja v občini z znanstvenimi ugotovitvami. Zato se je v ljudski šoli v Železni Kapli nabralo kar precej ljudi, ki so z zanimanjem sledili predstavitvi in po njej živahno diskutirali.

Dr. Albina Nečak-Lük je razložila namen raziskovanja težišča medkulturnih odnosov ob mejah Slovenije, saj je Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) doslej projektno raziskoval položaj že na obeh straneh slovensko-madžarske meje (Porabje in Prekmurje) ter v občini Izola, kjer živi italijanska manjšina. Znanstvenike zanimajo težišča etnične identitete ob spremenjenih družbenopolitičnih pogojih; tako raziskavo in analize je treba opraviti vsakih nekaj let. Projekt traja od leta 1991.

Pred približno dvema letoma so anketarji povpraševali občane Železne Kaple, ki so jih izbrali po slučajnostnem principu iz volilnega imenika in iz 14 naselij občine. Načrtovanih je

bilo 300 intervjujev, mogoče jih je bilo opraviti le 108. Anketa je bila na voljo tako v nemškem kot tudi v slovenskem jeziku.

Študijo so predstavili poleg dr. Nečakove še mag. Boris Jesih, mag. Sonja Novak-Lukanovič, mag. Mojca Medvešek (INV) in dr. Vladimir Wakounig (univerza Celovec).

Seveda še zdaleč ni bilo mogoče prikazati vseh ugotovitev študije; slednja bo izšla v knjižni obliki (kdaj, ni jasno: »ko bo denar za to«). Pa vendar so bili prikazani podatki zanimivi in so izzvali precej diskusije.

Po ugotovitvah je v občini Železna Kapla 47,2 % prebivalstva s slovensko materinščino, prav toliko z nemško, ostalo pa so drugi.

Kateri elementi pa najbolj vplivajo na slovensko etnično identiteto, so hoteli vedeti znanstveniki. Ljudje so odgovorili, da v prvi vrsti seveda družina, potem pa sledijo kulturna društva, nato slovenske kulturnopolitične organizacije, šola pa je šele na 4. mestu! Tega mnenja so tako Slovenci kot tudi samo nemško govoreči Avstrijci.

Zapletlo se je v diskusiji, ko je šlo za definicijo narodnosti v občini: Slovenci, slovensko govoreči Avstrijci, Nemci, Avstrijci, enojezični Avstrijci, nemški

Avstrijci, slovenski Avstrijci ... Ločevanje državljske pripadnosti in narodnostne pripadnosti dela težave.

Pri definicijah, ki so bile na voljo za odgovore, je na primer 5% Slovencev odgovorilo, da so koroški Slovenci, 30 %, da so slovenski Avstrijci, 5 % pa celo, da so slovenski Nemci ... Med tistimi, ki so se označili za Nemce, pa jih je 8,5 % odgovorilo, da so slovenski Avstrijci, 20 %, da so nemški Korošci, 7 % pa, do so slovenski Nemci. 66 oseb na vprašanje ni odgovorilo. Med slovenskimi organizacijami pa je po mnenju Kapelčanov najbolj važna Slovenska prosvetna zveza.

Razveseljiva je ugotovitev znanstvenikov, da za slovenski jezik v občini vsekakor dobro kaže. Pristavili pa so, da se zavedajo dejstva, da je Kapla verjetno bolj izjema kot pravilo.

Med občinstvom sta bila tudi župan občine dr. Peter Haderlapp in podžupan Franc-Jožef Smrtnik, ki sta poudarila dobro sožitje obeh narodnostnih skupnosti; marsikje bi se dal položaj še izboljšati, v glavnem pa je vzdušje dobro.

Nekdo je nekaj časa vztrajno poskušal speljati diskusijo na temo nemške manjšine v Sloveniji, preden je le ugotovil, da je tema kapelška občina in ne Slovenija. S. W.

SELE, ŠKOFJA LOKA IN TRŽIČ

Sodelovanje na ravni eujevskega projekta

Čezmejni projekti sodijo med najbolj plemenite oblike sodelovanja dežel in držav, še posebej pa so dragoceni za sodelovanje na tako imenovani mikro-ravni, to je med občina-mi sosednjih držav.

Za to obliko sodelovanja na osnovi skupnega projekta so se odločile tri občine iz Koroške in Slovenije, Sele ter Tržič in Škofja Loka.

Projekt nosi naslov »Prostor umetnosti Koroška-Slovenija/Kunstraum Kärnten-Slowenien«.

Nastal pa je v okviru programske kulise INTERREG III A. Njegov cilj je izboljšati čezmejno sodelovanje in s tem doprinesti, da se krepi in razvija regionalna identiteta, predvsem pa naj to prispeva k izboljšanju gospodarskega položaja v turizmu, gozdarstvu in kmetijstvu.

Projekt so predstavili župani omenjenih občin Engelbert

plat bo v okvirnem obsegu 60 % financirala EU, ostali delež pa morajo prispevati občina in zasebniki, ki sodelujejo z lastnimi programskimi točkami, slovenski delež pa bo EU financirala iz drugih virov, pri čemer je treba upoštevati, da podporna kulisa za Tržič letos ne velja tudi za Škofjo Loko. Veljala bo šele v novem programu za leto 2002.

Niz skupnih prireditev se je pričel v četrtek, 31. maja 2001, z ekskurzijo obeh selskih šol v Slovenijo. Šoli sta pripravili projekt »Lipa/Linde« s predstavitvijo kulturnih znamenitosti.

V petek, 15. junija 2001, se bo v Tržiču pričela dela za projekt »Forma viva«, odgovoren zanj je podžupan Ignac Primožič.

V soboto, 23. junija, zvečer pa bo Pevsko društvo »Sele« priredilo svoj letni koncert, na katerem bo sodelovala pevska

Župani z leve: Pavel Rupar (Tržič), Engelbert Wassner (Sele) in Igor Draksler (Škofja Loka) so skupno predstavili projekt »Prostor umetnosti-Kunstraum«

Wassner (Sele), Pavel Rupar (Tržič) in Igor Draksler (Škofja Loka). Selan mag. Igor Roblek pa nastopa in sodeluje v vlogi veznega člana.

Letošnja težišča programa, nositeljice so občine, so namenjena kulturi, tradiciji in športu, za drugo leto pa so načrtovane delovne skupine, ki naj bi prevzele in izvedle predlagane načrte.

Ker projekt vključuje članico in nečlanico EU, je tudi podporna kulisa različna. Selsko

skupina »Bisernica« iz Škofje Loke. O ostalih prireditvah bomo sproti obveščali.

Skupni projekt treh občin gradi na trdnih temeljih sodelovanja. Kajti občini Sele in Škofja Loka sta že v času, ko to (še) ni bilo politično ravno najbolj oportuno in zaželjeno, navezali stike, ki so tako rekoč preželi tkivo medsebojnega sodelovanja in danes veljajo za zgled daljnovidne sosedske politike.

Franc Wakounig

10 LET PREDORA KARAVANKE

Pomembna prometna povezava

Karavanke so do leta 1991 predstavljale pecejšnjo oviro za prometne povezave med zahodno in južno Evropo. Do odprtja avtocestnega predora je osebni in tovorni promet potekal skozi karavanski železniški predor (otvoritev je bila 1906) ali pa po cestah preko prelazov Podkoren, Ljubelj in Jezersko. Od leta 1991 dalje pa ceste preko teh prelazov služijo predvsem izletniškemu prometu.

Začetki gradnje te pomembne prometne povezave segajo nazaj v leto 1979. Temeljni kamen sta položila tedanji avstrijski kancler Bruno Kreisky in predsednik jugoslovanskega izvršnega sveta Veselin Djuranović. Po smrti predsednika SFRJ Josipa Broza-Tita so bila ustavljena začetna dela. Šele 1. 1986 oziroma 1987 so nadaljevali gradnjo predorske cevi, predor pa je bil slavnostno predan prometu 1. junija 1991. Skupni stroški za 7.864 metrov dolg predor so znašali okrog 5 milijard šilingov. Do 30. 4. 2001 je skozi predor peljalo v obe smeri skoraj 14 milijonov osebnih in tovornih vozil. Od tega je iz avstrijske smeri prepotovalo

7.251.314 in iz slovenske smeri 6.680.546 vozil. Cestnina za uporabo predora, pobrana v preteklih letih je znašala na avstrijski strani približno 554 milijonov šilingov.

Predor Karavanke nadzirajo v centrali v avtocestni bazi Zauchen, v Sloveniji pa iz nadzorne centrale v Hrušici. Nadzorni centrali pa s tem tudi predor upravljata izmenično. Vse informacije, slike in podatki iz predora se posredujejo obema centralama in se tudi hkrati protokolirajo, pokažejo in arhivirajo. Projektirana in vgrajena varnost v predoru Karavanke je zagotovljena s sistemom nadzorovanih in varnostnih naprav: klic v sili, sistem za javljenje požar-

Z leve: dir. Janez Božič (DARS), vodja cestninske postaje Področja Fridl Furjan, Anita Oberholzer in dir. Franz Lückler (ÖSAG pred vhodom v predor na avstrijski strani

Foto: Stukelj

rov, sistema prometne signalizacije, sistem video nadzora, radijskih in telefonskih zvez, sistem za nadzor zraka in prezračevanja. V predoru Karavanke se je v desetletnem obdobju njegovega obratovanja zgodilo nekaj prometnih nesreč, dve celo s smrtnim izidom, požara ali hujših nesreč pa ni bilo.

Na skupni novinarski konferenci pretekli petek v Hrušici in Področji sta direktorja Družbe za avtoceste v RS (DARS) Janez Božič in Franz Lückler (ÖSAG) ugotovila, da se dnevna frekvenca vozil nagiba navzgor, prirastek pa je pri tovor-

nem prometu (7 odstotkov). Število pričakovanih 6.000 vozil na dan iz leta 1991 pa še zdaleč ni doseženo. Trenutno prepotuje predor 2.620 vozil na dan. Kot uspešno in vzorno sta ocenila sodelovanje obeh cestnih družb, policije, žandarmerije, carine in drugih služb na obeh straneh meje. Direktor Lückler je za jesen napovedal prekomejno intervencijsko vajo v predoru na avstrijski strani, ki naj služi izboljšanju medsebojne koordinacije, komunikacije in optimiranju varnosti pri nezgodah, ki nikoli niso izključene. M. Š.

V MRZLIČNEM PRIČAKOVANJU BUSHA IN PUTINA

Njun sestanek je tudi diplomatski mojstrski izpit za Slovenijo

V Sloveniji se dobesedno mrzlično pripravljajo na srečanje predsednikov obeh veselil, ZDA in Rusije, Busha in Putina. V soboto, 16. junija, se bosta srečala na tleh države, ki se je skoraj na dan točno pred desetimi leti borila za svojo samostojnost in ki so jo še do nedavnega zamenjavali s Slovaško ali pa Slavonijo ali pa jo sploh devalirali nekam bogu za hrbet. Odslej je Republika Slovenija, ki se sama vidi kot deželica na sončni strani Alp, nezamenljivo povezana s sploh prvim srečanjem predsednikov Busha in Putina. To jo odslej tudi uvršča v krog držav, ki so resne izbire za izvedbo vrhunskih mednarodnih srečanj in pogovorov.

Sad diplomatskega lobinga

Izbor Slovenije za kraj prvega vrha med Putinom in Bushom ni posledica kakih čudnih naključnosti, ampak sad trdega diplomatskega dela in uspehov, ki si jih je mlada država v prvem desetletju svoje samostojnosti pridela. Že med osamosvojitveno vojno junija 1991 so v Ljubljani dokazali, da obvladajo medijsko plat dogajanj, saj je takrat armada žurnalistov in fotoreporterjev iz vsega sveta iz dneva v dan bila deležna izjemne profesionalne oskrbe, med drugim v več kot dvanajstih jezikih. Takšne izkušnje zastopnikov sedme sile so seveda pozitiven kapital z dolgoročnimi obrestmi.

Veliko ugleda in priznanj je Sloveniji prineslo predsedovanje v Varnostnem svetu Združenih narodov. Že samo dejstvo, da je kot ena od najmlajših držav sveta, katere zastava je šele nekaj časa plapolala ob East Side Riverju, bila izbrana za predsedujočo Varnostnega sveta, je veljalo kot priznanje in dokaz njene kredibilnosti. Slovenija je to priložnost mednarodne afirmacije nadvse zadovoljivo izrabila.

Dr. Danilo Türk, svojčas pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva (SZDL) pristojen za manjšinska vprašanja, je namreč kot slovenski predstavnik pri Združenih narodih mojstrsko vodil seje Varnostnega sveta in v tej funkciji odločilno posredoval v krizi na Vzhodnem Timorju, ki se je v krvavi vojni boril za svojo neodvisnost od Indonezije. Dr. Danilo Türk je danes osebni pravni svetovalec generalnega sekretarja OZN Kofija Anana.

Priznana alternativa

Mednarodni ugled Slovenije so utrjevali številni obiski vrhunskih svetovnih politikov: papež Janez Pavel II. jo je obiskal dvakrat, na obisku je bil že bivši ameriški predsednik Bill Clinton, redni so obiski predstavnikov EU, NATA in drugih svetovnih ustanov. Vsakokrat se je gostiteljica, in to predvsem na komunikacijsko-varstvenem področju, odrezala prav dobro. Med vojno v Bosni in Hercegovini in na Kosovu se je Slovenija uveljavila kot dober in resen poznavalec razmer na Balkanu in ima danes z naslednicami bivše Jugoslavije urejene diplomatske in gospodarske odnose, odprta vprašanja, predvsem v vprašanju nasledstva, pa z njimi rešuje po poti pogajanj.

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek, pravi poliglot med politikami, sedanjega ameriškega predsednika Busha pozna še iz tistih časov, ko je slednji bil še guverner v Teksasu. Ruskega predsednika Putina je osebno spoznal letos na smučarskem svetovnem prvenstvu v St. Antonu na Arlbergu in ga povabil, naj čimprej obiše Slovenijo. Zunanji minister Dimitrij Rupel je bil slovenski veleposlanik v

ZDA in tako dodobra pozna washingtonski politično-diplomatski uzus.

Svoje pa je seveda prispevala tudi trenutna politična konfiguracija v Evropi, da bo vrh v Ljubljani. Dejstvo je, da se je več držav, med njimi tudi Italija in Avstrija, potegovalo za vrh. Odločitev za Ljubljano je menda bila dokaj jasna in jo

V mestu ob Ljubljani se bosta srečala predstavnika veselil

je podprla tudi EU. Italija je prav zaradi Berlusconijeve zmage imela slabe karte, Avstrija pa mora, čeprav ob tem škripa z zobmi, ugotovljati, da pod trenutno modro-črno vlado ni sprejemljiv partner za pomembne mednarodne dogodke. Dunaj, ki drsi v diplomatski out, se je vse do zadnjega boril za vrh, menda je celo nedavni obisk zunanje ministric Benite Ferrero-Waldnerjeve pri ameriškem zunanjem ministru Powellu bil namenjen tudi tej točki. Razumljivo, da odločitev za Ljubljano boli avstrijsko diplomacijo, ki je prav z legendarnim vrhom med Kennedyjem in Hruščovom leta 1963 ali s poznejšimi srečanjmi med sovjetskimi in ameriški predsed-

niki (Carter/Brežnjev) ali njihovimi obiski (Ford, Nixon etc) doživljala svoje najbolj svetle trenutke, da o Kreiskyjevi dobi ne govorimo.

Obiski na tekočem raku

Hkrati pa bo dunajski Ballhausplatz moral končno spoznati, da je čas dominacije nad južnimi in vzhodnimi sosedami in poigravanja z njimi dokončno minil. Računica avstrijske politike, da jim na eni strani pri včlanjanju v EU stalno meče polena pod noge (avnojski sklepi, Beneševi dekreti, Krško, Temelin, vračanje premoženja in drugo), na drugi pa bi jih rada z nekim strateškim partnerstvom spravila pod svoje okrilje, se ne bo izšla. To so danes samozavestne in suverene države, ki nočejo ponovno kakega patrona ali botrov. Ne samo na Češkem ocenjujejo ravnanje zveznega kanclerja Schüssla kot kontraproduktivno, ko je za binokosti prejel odlikovanje sudetskih Nemcev in jim zagotovil vso podporo pri zahtevi, da mora Praga

razveljaviti Beneševe dekrete. Nekateri avstrijski diplomati in politični vrh v Ljubljani ocenjujejo kot diplomatski in zunanje-politični poraz za Dunaj, hkrati pa z določeno mero zavisti gledajo v Ljubljano, kjer si zadnje čase državniki sveta kar podajajo kljuge.

Meseca maja je Ljubljano obiskal španski premier Aznar, te dni sta bila v Sloveniji predsednika Slovaške in Madžarske, prišel je zunanji minister Luksemburške, tu je bil nemški zunanji minister Joschka Fischer, ki je pripravljal obisk zveznega kanclerja Gerharda Schröderja. Ta bo namreč v Ljubljano prišel 25. junija, torej na državni praznik, ko se Slovenija poklanja spominu vojne

za osamosvojitve. Te dni je slovenski predsednik Milan Kučan na državnem obisku v Grčiji, premiera Drnovška pa je pred nedavnim sprejel francoski predsednik Chirac.

Pri teh obiskih je seveda pridruženje Slovenije Evropski uniji bilo pomembna tematika pogovorov, pri čemer je Ljubljana lahko opozarjala na dejstvo, da je večino pogajalskih točk z EU že pozitivno zaključila, pred nedavnim tudi energetskega sektorja.

Nad 2000 novinarjev

Od vrha med Bushem in Putinom 16. junija 2001 obe strani, pa tudi mednarodni opazovalci, pričakujejo predvsem jasne besede glede vojaških načrtov Amerike. Busheva administracija se spet navdušuje za izgradnjo raketnega ščita, ki mu Rusija in pa Kitajska ostro nasprotujeta. Američani zdaj, tudi zaradi notranjepolitičnih premikov, saj so demokrati zdaj najmočnejša frakcija v senatu in tako lahko blokirajo predsednika Busha, predlagajo izhod, da bi Rusija in ZDA ta ščit gradile skupno. To pa bo za Moskvo trd oreh, saj je pred nedavnim s Kitajci sklenila prijateljsko pogodbo, odnosi med Washingtonom in Pekingom pa so trenutno dokaj naostreni.

Slovenija si od vrha pričakuje jasne besede za vključevanje v NATO, obenem pa je to izjemna priložnost, da se svetu predstavi v najlepši in najboljši podobi.

Kajti na vrhu v Sloveniji pričakujejo okoli 2500 novinarjev iz vsega sveta, CNN je že v Ljubljani in bo že dneve pred srečanjem skrbel za vse obsegajočo informacijo iz slovenske prestolnice. No, kaj pa bi bil vrh brez dobesedne »gorenjske« varčnosti, kadar gre za poravnavanje računov. Kdo bo vse to plačal? je eno od vprašanj, ki se tudi porajajo v javnosti. *Franc Wakounig*

V seriji zgodovinskih prireditvev je konec maja imela univ. as. Tina Bahovec s celovške univerze zaključno predavanje na temo »Vloga žene v dobi narodovanja«.

Referentka je dejala, da slovensko žensko gibanje v preteklem 19. stoletju in na začetku 20. stoletja sploh še ni izčrpno raziskano; sicer je nekaj študij, manjka pa še pregleden prikaz te problematike. Znanstvenica se je v predavanju osredotočila na podobo žene v slovenski narodnostni ideologiji in na vlogo žene v plebiscitni propagandi leta 1920.

Mati-domovina-bog

V ženskem glasilu »Slovenka«, ki je izšel kot priloga slovenskega časopisa Edinost v Trstu v začetku l. 1897 so bile programatično opisane naloge slovenske žene: slovensko naj čustvuje in

TINJE/ELITE IN NARODOVANJE

Domena žene je bila družina

deluje, zvesta mora biti narodu in domovini, žena naj vzgaja otroke v zavedne Slovence in naj ohranja vero v boga. Moški so ženi pripisovali pomembno vlogo pri produkciji in reprodukciji naroda. Z bogatim materinstvom je žena zagotovila preživetje in moč naroda. Na Koroškem sta imeli katoliška cerkev in duhovščina, ki sta veliko prispevali k narodovanju tudi, velik vpliv na podobo žene v družbenem življenju tedanjega časa. Žena je bila podrejena možu, on pa je bil odgovoren za materialno oskrbo družine. Časopis »Koroški Slovenec« je leta 1923 objavil deset zapovedi (za oba spola) za srečno zakonsko življenje in tako podčrtal po-

Univ. as. Tina Bahovec

Foto: Štukelj

men družine za narod, cerkev in državo. V istem časopisu pa je bilo tudi precej pisanja o potrebi oziroma želji po politični mobilizaciji in organizaciji žensk v narodnostne in družbenopolitične namene.

Ženska društva

Pred plebiscitom so bila ustanovljena številna ženska dru-

štva, tako npr. v Dravogradu ob Dravi, Borovljah, Velikovcu in drugod. Pomembno vlogo so pri tem imele učiteljice (Turk, Lojzka Vreček, Mira Aichholzer, Rožica Fiegl idr.) Konec leta 1919 je bila celo ustanovljena krovna organizacija. V coni A je bilo 53 društev, eno društvo v coni B in dve društvi v Mežiški dolini s skupno nad 6.000 članicami. Glavni cilj društev je bilo delovanje v prid pozitivnega izida plebiscita, delovanje na socialnem področju, strokovno in splošno izobraževanje žena, družabne prireditve, odrske predstave in boj za enakopravnost. Zelo aktivna je bila Angela Piskernik (rojena 1886) iz Lobnika pri Železni Kapli, ki je bila tedaj ena redkih žensk znotraj slovenske duhovne elite. Obiskovala je šolo pri uršulinkah v Celovcu, maturo je opravila na

gimnaziji v Gradcu, nato je študirala na Dunaju naravoslovne vede in zaključila študij z doktoratom. Bila je narodno zavedna in kulturnopolitično zelo aktivna. Nastopila je na zborovanjih v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in na Koroškem, kjer se je gorče zavzela za priključitev južne Koroške h kraljevini SHS. Po plebiscitu je bila asistentka na deželnem muzeju v Ljubljani, od leta 1926 do l. 1943 je poučevala na srednjih šolah, 1943 je bila aretirana in deportirana v taborišče Ravensbrück; l. 1945 do 1950 je bila ravnateljica naravoslovskega muzeja v Ljubljani. Pisala je znanstvene razprave, nemško-slovenske učbenike in slovarje in bila večkrat odlikovana.

Agitacija slovenskih žena za državo SHS pa je na nemški strani izzvala protest in ostro kritiko. *M. Š.*

Dvoje gledaliških doživetij v šentjanskem gledališču k & k buri po moji glavi, da z njima zvečer legam in zjutraj vstajam, to so »Prizori iz zakonskega življenja« znamenitega Šveda Ingmarja Bergmana in »Naključni človek« judovske Parizanke Yasmine Reze.

Obkrat gre za čvrsto napisan dialog med moškim in žensko. Bergmanov zakonski mož je odsev avtorjeve biografije, izredno tankočutno izklesan, resnicoljuben, nastal iz bolečih otroških skušenj pod pritiskom versko fanatičnega očeta – puritanskega fundamentalističnega pastora, ter iz posledične močne materinske navezanosti, kakršno literarna zgodovina pozna na primer iz biografije Ericha Kästnerja, pa delno tudi iz življenja Ivana Cankarja. Kästner je izpričano zmeraj spet bežal od vseh ženskih bitij nazaj v naročje svoje matere. – Vsak globoko čuteč in bistroumen raziskovalen avtor ustvarja iz trebuha, s skepto prežeta je celotna naravnost njegove duševnosti, lahko bi jo imenovali tudi nedoraslost, nezmožnost obvladovanja ženske intuitivne inteligence. Kakšen nazoren, izbrušen prikaz globočin duševnega konflikta med zakoncem! Kakšen na videz nerazrešljivo zamotan klobčič! Kakšno nape-to potapljanje v neslutene skrivnosti duševne erozijske jame v tem nebogljenem zakonskem možu – Borisu Ostanu, kako nepremakljivo leseno ti je zaverovan vase, odrsko obdarjen še dodatno z živahnim adamovim jabolkom, nazamenljiv kla-

GLEDALIŠKI ABONMA K & K

Odmevanje gledaliških podob

sičen profesoralen okornež – bes ga plentaj, ona pa, mikavna Bernarda Oman – budna opazovalka njegovega lahkomišelnega odtujevanja, naveličanega zakonske postelje in lačnega pustolovščine z mlajšo partnerico. Kako plemenito ti zna prikrivati žensko prizadetost in razočaranje, seveda pa tudi strah pred neznano tujo žensko, ki mu kdove kako nevarno blodi kri. Kakšna precizna mimična igra brez besed na njenem obličju, kakšni boleči, vendar kontrolirano zadržani duševni tresljaji v njenih očeh, da se ti v srcu zasmili, ko čutiš, kako njo pri srcu zazebe njegova besedna surovost!

Občinstvu od nepopustljive zbranosti zastaja dih. In ta smrtna tišina v auditoriju elektrizira nju na odru, da težo svojih dramatičnih vlog demonstrirata z vso resnostjo do zadnje besede. – Dejal bi: intenzivno komorno gledališče z dvema izbranima umetnikoma burgetrške kategorije.

Enako globok vtis dramatične napetosti ustvari v občinstvu tudi Yasmina Reza z igro »Naključni človek« – dialogom med Moškim in Žensko v kupa-ju brzega vlaka.

Takšna oblika »dialoga« ni v današnjem urbaniziranem, medčloveških komunikacij že kar nesposobnem, samemu sebi čedalje huje odtujenem človeku prav nič nenavadna. V prozi in na odru, kjer je lahko zelo učin-

kovita, posebno če je »akcija«, režijsko iznajdljivo potisnjena v kupe drvečega vlaka, z vso iluzorno akustiko in iluminacijo vred, da tam ustvarja dinamiko in preprečuje nevarnost gledalčevega dolgočasenja.

Vsakdo od nas se zna sam s seboj pogovarjati in se na tihem jeziti in kregati s komerkoli, v Pliberku pravijo o takšnem od-ljudnežu, da je »samsvoj«, kar pomeni, milo povedano, »čudaški«, družbi nedostopen. – V literaturi pa je monologiziranje takšnih notranjih dialogov za ustvarjalca stilno mikavna naloga. Pisec tukajšnjih razmišljanj je nekoč pod močnim vtisom Williama Saroyana (»Rock Wagram«) uporabil takšno monologiziranje dialoga ali dialogiziranje monologa z uvajanjem lastnega dvojnika v razpoloženski črtici Filzhammer & Co.

Gre za učinkovit dramaturški gag ali trik ali odrsko spilo, v Naključnem človeku za iluzorno pričakovanje njunega človeškega besednega stika, realističnega življenjskega dvogovora. Očitno zunanje nenape-to »igro« nadomestijo ponotranjeni samogovori z rastočo dramatičnostjo, tako da poslušalec-opazovalec nazadnje akcije na odru niti ne pogreša. Avtorico resnična duševna dogajanja obeh protagonistov nikakor ne vežejo in jih relativizira v naključja, poslušalca-opazovalca pa spretno drži v nape-

losti z izključno notranjo dramatičnostjo v Moškem in Ženski. Eksperiment je Mileni Zupančič in Ivu Banu uspel v vseh zahtevanih in izredno zahtevnih odrskih niansah. Zupančičeva je mojstrica v prikazovanju najrahljših duševnih vzgibov, komaj zaznavno ji zaigra nasmešek okrog ust, bolj nakazan kakor očiten: tako zanesljivo zavoha vse njene tajne misli in želje in neizpolnjive sanje, njeno boječnost in sramežljivost. Igralkine velike oči niso samo lepe: so izrazite, duševno energijo izžarevajoče, njeni gibi – saj reva v celi predstavi samo sedi! – so komaj nakazani in vendar definitivno jasni, umetnica bi s pantomino samo tudi brez besed odigrala svojo težavno vlogo. – Lahko njenemu partnerju na odru – Ivu Banu – v karakterni vlogi zagrenjenega starajočega se skeptika, klasičnega dvomljivca »pro domo«. Nergaško težek je samo na zunaj, saj obrača rapir simpatično samokritično tudi proti sebi! Da bi imel svet več takšnih in manj drugih – postavljačev brez duševnih zakladov! Ban ustvari odlični vtis moškega, ki bi se mu lahko zaupal vsak labilnež in se nanj naslonil vsak osamljenec.

Pisec teh razmišljanj se je po 25 letih še posebno razveselil vrnitve Milene Zupančič, matere Joza Kuharja v televizijski drami »Vrnitev«.

Janko Messner

Trude Wieser je kot intendantka našega gledališča k & k obetavno iniciativna. V spomin mi je poklicala Blažeta in Nežico v nedeljski šoli, Slomškovo alfabetiziranje slovenskega ljudstva pred natančno 160 leti. Danes sta to Janko Malle in Trude Wieser v gledališki šoli koroških Slovencev: kakšen simpatičen naval nanjo, kakšno prerivanje za vstopnico, da že zidovje poka od preštevlnega občinstva v tem našem Kaiserlich-Königlichem hramu Mel-pomene in Taliže!

Stopite vendar že skupaj in naredite sejo – SPZ in KKZ in Magda Kropivnik in Andrina Mračnikar in Aleksander Tolmajer in Maja Haderlap in Peter Militarov in Sticker in Zdravko Haderlap in Jože Rovšek in Sonja Wakounig in Kap in Kuežnik in in in ter povabite na sejo oba tukaj orisana gledališka para iz ljubljanske Drame in tamkajšnje ministrice za koroško kulturo, stopite skupaj in na veljavni strokovni seji ustanovite poklicno gledališče koroških Slovencev! – Da bojo imeli maturantje naše gimnazije in vsi drugi ukaželjni Slovenci kam hoditi po duhovno in duševno hrano! Samo tako se lahko ognemo narodovi smrti – Drugače bomo pač, ponavljam se, cantando morituri – prepevaje umrli. Sram nas bodi.

V zgodovinski seriji je v Tinjah predaval Danijel Grafenauer iz Maribora o narodovalni dejavnosti slovenskih duhovnikov na Koroškem na osnovi treh biografskih primerov. Berta Luschin s celovške univerze pa je orisala delovanje duhovnika in kulturnega zgodovinarja Stefana Singerja do leta 1920.

Koroški Slovenci so se v 19. stoletju, v fazi nacionalnega prebujanja, organizirali v okviru različnih organizacij in društev, da bi ohranili svoj jezik, kulturo in tako zagotovili obstoj. Pri tem niti ni tako majhna pomena organizacija slovenskih bogoslovcev z imenom »Akademija slovenskih bogoslovcev v Celovcu«.

Akademija bogoslovcev

Organizacija slovenskih bogoslovcev je bila ustanovljena leta 1888, njen prvi predsednik pa je bil Jožef Fritz. Na osnovi zapisnikov je zgodovinar Danijel Grafenauer dejal, da so člani Akademije pogosto razpravljali o slovenski zgodovini ter o političnem in kulturnem delu za narod. Zgled pa je bilo delovanje škofa Antona M. Slomška in Andreja Einspielerja. V Akademijo so zahajali predvsem koroški Slovenci-kasnejši duhovniki, med njimi tudi Valentin Podgorc, Valentin Limpl in Matej Ražun, ki so v tej usta-

TINJE/ELITE IN NARODOVANJE

Za vero, narodno enakopravnost in domovino

novi tudi delovali in imeli pomembne funkcije. Predavatelj je na osnovi virov podrobno predstavil delovanje teh duhovnikov v Akademiji, ki je bila neke vrste kovačnica narodnopolitičnega naraščanja.

Valentin Podgorc (1867-1956) je bil zelo aktiven in podjeten na gospodarskem področju, šolal se je tudi v tedanji Nemčiji in je dosledno zagovarjal samostojno pot koroških Slovencev. Od leta 1882 pa do začetka 1. svetovne vojne je bil član odbora Katoliškega političnega in gospodarskega društva. Kot član tega društva je večkrat kandidiral za deželni oziroma državni zbor, nikoli pa pri tem ni uspel. Pred plebiscitom se je Podgorc izrekel za Avstrijo. Bil je med ustanovitelji cerkvenega lista »Nedelja« in tudi steber Mohorjeve družbe. Znotraj Cerkve je imel visoke funkcije in bil tudi večkrat odlikovan.

Matej Ražun (1865-1943) je bil zelo vnemo in skrbnostjo deloval za slovenski narod. S pomočjo velike nabiralne akcije, s pomočjo Mohorjeve družbe in drugih ustanov je zgradil privatno šolo v Šentpetru pri Šentjakobu, kar je bilo tudi njegovo življenjsko delo.

Valentin Limpl (1871-1926) iz Ziljske doline je bil odlični gimnazijec in kot mladi bogoslovec zelo aktiven v Akademiji. Kot duhovnik je služboval v več krajih Koroške. Narodnopolitične razmere so se zaostri-le in dne 16. 2. 1921 je bil v Kapli ob Dravi nanj izveden atentat in je bil težko ranjen. Referent je menil, da se je večina slovenske duhovščine pred plebiscitom opredelila za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS).

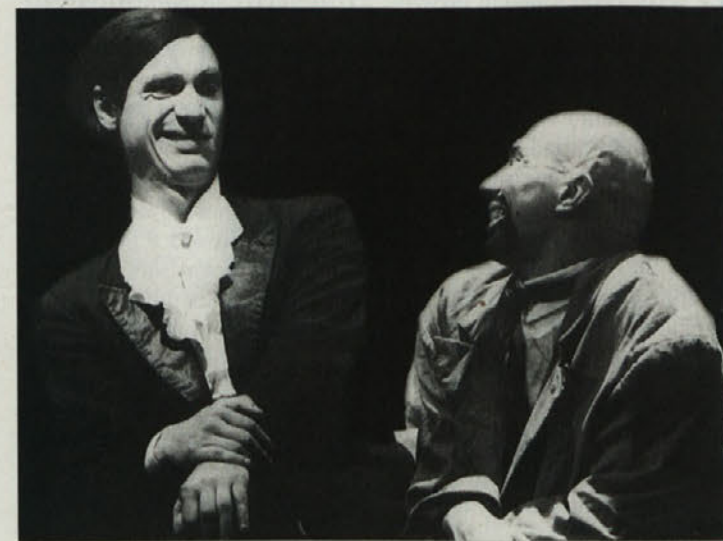
Berta Luschin s celovške univerze je zelo plastično orisala življenjsko pot in bogato delovanje duhovnika Stefana Singerja. Rodil se je leta 1871 v Kapli ob Dravi. Po gimnaziji je vstopil v bogoslovje in bil leta 1897 posvečen v duhovnika. Po kaplanovanju v Železni Kapli je služboval v farah Loga vas in Škofiče ob Vrbskem jezeru, kjer se je močno udejstvoval na narodnopolitičnem, cerkvenem in socialnem področju.

Za enakopravnost

Goreče se je zavzel za enakopravnost slovenskega jezika pri uradih, v šoli in v vsakodnevnem družbenem življenju. Singer je bil aktiven v občinski politiki, kateri je pripisoval veliko pomena in bil član krajevnega

šolskega sveta. Po plebiscitu je moral zapustiti fari in leta 1922 prevzel domačo župnijo Kaplo ob Dravi. Tam se je posvetil znanstvenemu delu in napisal kulturno in cerkveno zgodovino južnokoroških dekanij. Zaradi njegove proavstrijske držbe ga je dne 16. 1. 1940 aretiral Gestapo. Nato so ga odvedli v taborišča Oranienburg in Dachau

na Nemškem, kjer je po osebnih podatkih veliko pisal. Leta 1943 je zapustil Dachau, vendar se ni smel vrniti na Koroško. To ga je zelo prizadelo. Našel je zatočišče pri sestrah v bližini Gradca kjer je 24. 2. 1945 tudi umrl. Njegovo truplo so še istega leta jeseni prepeljali v Kaplo ob Dravi, kjer je tudi pokopan. M. Š.

KLOVNI, AKROBATI, PANTOMIMA

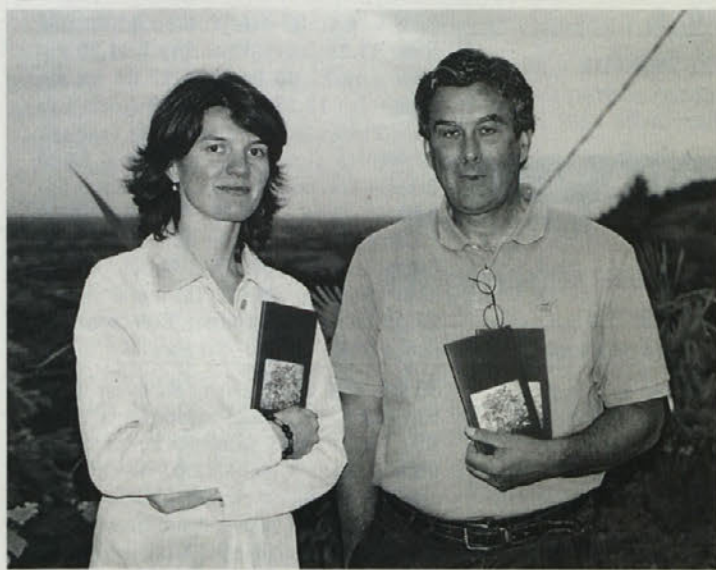
V Kulturnem domu v Pliberku bodo v sredo, 13. junija, ob 20.30 nastopili svetovno znani klovni moskovske cirkuške šole. Predprodaja vstopnic pri kulturnih društvih v Pliberku in v Posojilnici-Bank Pliberk.

VELIKI FINALE
ZA SMETIŠČARJE

Temelji koroške vasi na Madagaskarju

Nedelja, 10. junija, bo velik dan za otroke na Madagaskarju, ki žive na deponijah smeti in se preživljajo z odpadki. Zvečer bo namreč že jasno, kako se je končala večtedenska akcija zbiranja sredstev za gradnjo Koroške vasi za ljudi na skrajnem robu ma-

dagaške družbe. Po zaključnem koncertu dveh vrhunskih koroških ansamblov – narodno-zabavne skupine Nockalmquintett in okteta Suha, zmagovalca evropske nagrade, bo v Velikovcu zaključna tombola, kjer bodo izžrebane glavne nagrade iz sklada več kot 2000 dobitkov. Med njimi so poleti na Madagaskar, Mauritius, New York, avanture z balonom in celo s helikopterjem. Prireditvev na velikovškem gradu se bo začela ob treh popoldne, zadnje srečke bodo na voljo pred zvečerjem.

Založnik Hans Kitzmüller, urednica Vida Doktorič

BRANJE JE ZNANJE

24. podelitev bralnih značk

Bralna značka je slovensko gibanje, ki že štiri desetletja, na Koroškem pa tretje desetletje, spodbuja mladino k branju in dviga kulturo mladih. Motivira jih predvsem za prostovoljno branje leposlovnih knjig. Njen cilj je vzgojiti bralca/bralico, ki bo rad/a bral/a vse življenje. Bralno značko sta osnovala profesor slovenščine Stan-ko Kotnik in pisatelj Leopold Suhodolčan s Prevalj.

Tudi na pragu tretjega tisočletja je perspektivno gibanje, saj ves čas z oblikami motiviranja in preverjanja prebrane stopa v korak s časom in s

potrebami sodobne mladine. Bralna značka spodbuja prostovoljno branje knjig po lastni izbiri, mentorjem v pomoč pa objavlja Priporočilni seznam mladinskih knjig, ki ga strokovno pripravlja Pionirska knjižnica Otona Župančiča.

Preteklo sredo so se v Mladinskem domu zbrale številne skupine (15) z mentorji/mentoriciami iz južne Koroške ob podelitvi bralnih značk, knjižnih nagrad in priznanj. Letos je pri akciji sodelovalo 200 otrok. Vsak bralec/bralica je prejel/a Suhodolčanovo značko in knjigo, vsaka skupina pa še poseb-

no nagrado. V nabitom polnem klubskem prostoru je vodja Slovenske študijske knjižnice Marjeta Domej v imenu prirediteljev pozdravila vse navzoče. Nato je spregovoril v imenu Zveze bralnih značk Slovenije Jože Zupan o pomenu tega bralno pedagoškega dela za duhovni in duševni razvoj mladih. Za dolgoletno mentorsko delovanje sta posebno odlikovanje prejeli Marija Male in Vida Polanšek. Veliko doživetje za mlade, starše in mentorje pa je bil nastop znanega kantavtorja Adija Smolarja z Mute, ki je s svojimi pesmimi in pedagoško duhovitim, zabavnim sporedom navdušil publiko.

M. Š.

DV OJEZIČNA LIRIKA ALOJZA GRADNIKA

Poezija in vino

Vinski kleti Vande Gradnik v Krminu v Italiji je založba Braitan predstavila ponatis dvojezične knjige pesmi Alojza Gradnika. Kraj predstavitve ni bil izbran po slučaju: Vanda Gradnik je nečakinja pesnika in je tudi med prevajalci Gradnikovih pesmi v italijanščino. Prva izdaja pesmi v izvorni slovenščini in italijanskem

prevodu je iz leta 1984, za ponatis se je založnik Hans Kitzmüller odločil, ker zanimanje za literaturo avtorjev iz regije raste. Na slovenski strani Brd bodo še v tem letu uredili muzej Gradniku, ki se je rodil leta 1882 v Medani, sloves briškega pesnika pa presega regionalne meje. To so poudarili vsi govorniki, med njimi tudi

predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti France Bernik. Največ je Alojz Gradnik v svojih pesmih razglabljal o ljubezni in smrti. Pričujočo knjižico je uredila Vida Doktorič, nekaj Gradnikovih pesmi sta prebrala Sara Hoban (slovensko) in Pierluigi Pintar (italijansko). Po branju pa so se udeleženci posvetili še drugi vrsti poezije: poskušali so nekatera vina, pridelana na kmetijskem posestvu Vande Gradnik.

»Zablatnikov dan 2001«, ki ga je v soboto, 26. maja 2001, Slovenski narodopisni inštitut »Urban Jarnik« priredil v pliberškem kulturnem domu, je bil namenjen razpravi o pomenu etnoloških raziskav za spoznavanje in prepoznavanje regij.

Kot je že pisalo v »abilu«, naj bi bile predstavljene dosežke izkušnje z izvedenimi Pharovimi projekti in tudi etnološke raziskave v Podjuni ter Mežiški in Dravski dolini.

Nad vsem pa je lebdelo poglavito vprašanje meje kot ločnice ali pa kot veznega člana. Po drugi svetovni vojni je meja razdelila do tedaj enotno pokrajino na vnožju Pece in Uršle gore na dve državi. Pliberk kot središče je naenkrat postal obrobje, ljudje so se morali znajti v novih okoliščinah.

Meja je postala ločnica, ni pa dokončno pretrgala vezi med ljudmi. Danes meja na tem koncu nima več tiste negativne konotacije, kot jo je imela še pred nedavnim, meja je postala izziv okrepljenega sodelovanja, meja je postala sinonim za preseganje ovir in zgodovinskih hipotek.

To sta v predstavitvi dosežanj čezmejnega sodelovanja dobro nakazali ravnateljici Koroškega muzeja na Ravnah in Inštituta »Urban Jarnik«, Karla Oder in Martina Piko-Rustja.

Koroški muzej na Ravnah, ustanovljen po drugi svetovni vojni, igra pri ohranjanju kulturne dediščine v koroški regiji

sila važno vlogo. S številnimi razstavami in skupnimi projekti muzej presega tudi mejo in s tem krepi čezmejno sodelovanje. Sodeloval je na deželni razstavi v Huttenbergu, skupaj s SPZ pa je pripravil odmevno razstavo »Ko cvete lan«, akti-

ven pa je tudi pri kooperaciji galerij (kulturni trikot). Muzej se poslužuje možnosti, ki jih nudi projekt Phare. Najnovejša dokumentacija čezmejnega sodelovanja je brošura »Od Pliberka do Traberka«, ki je nastala ob istoimenski pevski reviji, vendar zaobsega skupek življenjskih okoliščin ljudi tega kraja.

Martina Piko-Rustja je naglasila, da je svojčas, ko je meja bila še bolj zaprta, že Pavle Zablatnik vneto iskal možnosti čezmejnega sodelovanja med etnologi. Projekt »Od Pliberka do Traberka« je odprl vrsto novih pristopov za raziskovanje in odkrivanje tematik in doslej neodkritih dejstev, pri čemer seveda prav stiki med slovensko in meško govorečim prebivalstvom igrajo pomembno vlogo.

France Vrbinc se je posvetil v marsičem delikatni tematiki prevajanja slovenskih krajevnih imen. Predavatelj je uvodoma naglasil, da ne gre za prevajanje, ampak za navajanje

krajevnih imen, kajti kraji so sami po sebi nacionalno neopredeljena kategorija, ki ima v raznih jezikih svoje ime. Optični simbol koroške dvojezičnosti pa je postal grafični znak »poševnica«. Diskusija na to tematiko je pokazala, da v tem

»ZABLATNIKOV DAN 2001« SNI »URBAN JARNIK«

O meji kot ločnici in veznem členu

vprašanju zadnje besede še zdaleč niso dorečene, in da si ne zasluži vsaka tako imenovana znanstvena študija o dvojezičnih imenih na Koroškem tega naziva.

Dialektologinja Zinka Zorko je na primerih hišnih imen na Šentanelu in v Bistrici pri Pliberku razgrnila besedno in pojmovno bogastvo, ki ga je narečje razvilo prav ob poimevanju hiš in družin. Ta imena so prav zaradi svoje starosti dragocen vir preučevanja dialektoloških posebnosti kraja in jezikovnih zakonitosti. Nastanek hišnih imen je večplasten, pogojevali so ga poklici, bivališča, okolje, ledinska imena, opazne lastnosti nosilca ali geografskega profila, narodnosti, nastajala so na osnovi vzdevkov, živalskih imen, barve las in kože, nastajala so po rastlinah in podobno. Na Bistrici je 45 hišnih imen slovenskega izvora, 11 pa nemškega.

Predvsem zanimiv je feminiistični odnos do hišnih imen.

Končnice na -ica, -ka, -ija, -inja, -la potrjujejo, da slovenščina ni zatirala definicije spola. Ali je korenine tega fenomena treba iskati še v karantanskem pravnem sistemu, ki ni poznal ekskluzivne dominacije moškega nasledstva, bo

korenin dobro zavedajo, prav tako pa dejstva, da nove okoliščine odprte meje nudijo tudi nove priložnosti za okrepljeno čezmejno sodelovanje. Za ljudi tu in onstran meje pa je nedvomno eno največjih preseženj, da govorijo isto narčeje.

Zanimiv simpozij Narodopisnega inštituta »Urban Jarnik« so zaokročila predavanja in izvajanja Marije Makarovičeve o čezmejni raziskavi noš in zbiranju življenjskih zgodob, nadalje Naška Križnarja o virih za vizualni prikaz regionalne kulture (pomemben je zorni kot), Marije Stanonik o slovstveni folklori na Koroškem, Simone Javornik o sakralni dediščini v mežiški dolini ter Brede Vilharjeve o sakralnih spomenikih v dekaniji Pliberk in Mojstru iz Nonče vasi.

Vrinek v pravem pomenu besede je bilo obširno predavanje Špele Ledinek in Nataše Rogelja o življenju Šavrinke Marije Franca med istrskimi mejami in simboli. Fenomen Šavrink, pri nas so to bile kriparice ali jajčarice, je tako obširen in skupno s fenomenom kriparic tudi čezmejen, da bi si zaslužil poseben simpozij. Morda še to: ob obilici predavanj, ki so bila na sporedu simpozija v Pliberku, velja misel, da je manj včasih več. Saj konec koncev bi vsako predavanje posebej lahko zapolnilo potrebe celodnevnega simpozija.

Na Suhi, ki je ostala pod Avstrijo, so kar nekaj let po plebiscitu nacionalne zdrahe obračunavali s kolom in pretepom. Le počasi so se strasti pomirjale, stiki čez mejo pa se kolikor toliko normalizirali. Bertej Logar je v Libeličah posnel nad petdeset pesmi in tako odkrival dotlej nepoznano kulturno dediščino. Libeličani se svoje zgodovine in svojih

Franc Wakounig

PRIREDITVE

ČETRTEK, 7. 6.
CELOVEC, ke-teatr – k & k
20.00 Teatr »Alisa, Alica«. Gostuje SLG Celje

PETEK, 8. 6.
CELOVEC, v avli slovenske gimnazije – Odbor šolske skupnosti na ZG in ZRG za Slovence
19.30 Akademija pod geslom »Praznik jezikov – praznik barv«
ZILJSKA BISTRICA, farna cerkev
20.00 Koncert Baročnega kvarteta iz Ljubljane
DOBRLA VAS, kulturni dom – SPD Srce in SPD Trta
20.00 Klavirski koncert

SOBOTA, 9. 6.
LJUBELJ, na avstrijski strani – Mauthausen Aktiv Kärnten/Koroška
9.00 Slavnostna prireditve v spomin na KZ Ljubelj sever. Slavnostna govornika: Otto Wiesner, Potsdam/Berlin in Gerard Sonnenschein, Gradec
CELOVEC, Paracelsusgasse 14
16.00 Fešta Radia Agora
TINJE, v domu
19.00 Odprtje razstave Draga Družkoviča. Razstava je odprta do 4. julija 2001
SPODNJE BOROVLJE, pri Ravšu – SKD Jepa-Baško jezero
20.00 Koncert in predstavitev društvene zgoščenke; nastopajo: MoPZ Jepa-Baško jezero, Tamburaški ansambel Loče, mladinska skupina Akzent in otroška skupina Jepca
LIBUČE, galerija Falke – MoPZ Kralj Matjaž
20.00 Spominska svečanost ob 4. obletnici smrti Milke Hartmann

NEDELJA, 10. 6.
MATAJUR – PD Jesenice, SPD Celovec, SPD Trst, SPD Gorica
8.30 Zbirališče v vasi Matajur, ob 11. uri sv. maša
ŠENTJANŽ, k & k
10.30 Otroški program »Mali rimski cirkus«. **ODPADE!**

PONEDELJEK, 11. 6.
CELOVEC, Mladinski dom – Mladinski dom SSD
19.30 Klasični koncert. Nastopajo: B. Angelova, A. Geritz, A. Kopač in porf. E. Fister

TOREK, 12. 6.
CELOVEC, Musilova hiša
19.30 Branje Michaela Guttenbrunnerja

SREDA, 13. 6.
PLIBERK, kulturni dom – Društvo Kulturni dom, SPD Trta, SPZ
20.30 MIKOS – klovni iz Moskve
BOROVLJE, pri Čingelcu na Trati – SPD Borovlje
20.30 Ponovitev kabareta »Vse za ljubi kruhek«
ŠENTPRIMOŽ, farna cerkev
20.30 Koncert s kom. zborom Cantus

ČETRTEK, 14. 6.
ŠENTILJ, farna cerkev – Cerkevni in farni svet
10.30 Farni praznik. Sodelujejo: MGV St. Egyden, Cerkevni pevci, Duo Albert & Pavle, gasilci in druga šentiljska društva

ŽITARA VAS, pri Rutarju – SPD Trta
12.00 Kolesarski izlet (ob 12.30 ob Ženeškem jezeru; cilj: Breško jezero, navrh piknik
OBIRSKO, pri Kovaču – SPD Valentin Polanšek
13.00 Kolesarski izlet

PETEK, 15. 6.
ROŽEK, galerija Šikoronja
19.00 Odprtje razstave Iva Prančiča: Razstava bo odprta od 16. 6. do 15. 7. 2001

SOBOTA, 16. 6.
DUNAJ, v klubu – KSŠSD
20.00 Videofilm in fotografije; razstavljajo: Bea Bakondy, Iris Döcker, Miha Horvat
PLIBERK, kulturni dom
20.30 Koncert s komornim zborom Cantus

NEDELJA, 17. 6.
GRADEC, Salvatorikirche
17.00 Koncert s komornim zborom Cantus

PONDELJEK, 18. 6.
CELOVEC, dom glasbe
19.30 Koncert s komornim zborom Cantus

SREDA, 20. 6.
DUNAJ, v klubu – KSŠSD
19.30 Branje Martina Kuchlinga

ČETRTEK, 21. 6.
CELOVEC, v vrtu Mohorjeve – Dvojezični zbor, SPZ
19.00 Koncert »Kurt Ostbahn & Combo«. Predskupina »Bališ«

PETEK, 22. 6.
CELOVEC, Mikschallee 4 – Mladinski dom, Varstvo ABCČ, Dvojezični vrtec Celovec
15.00 Poletna veselica pod geslom »Širni svet indijancev«

SOBOTA, 23. 6.
DUNAJ, Grünbergwiese, 16. okraj – KSŠSD
15.00 Klubski piknik

PRAZNUJEJO: Hanza Kunet iz Apač – rojstni dan; Veronika Maurel iz Ponikve – 18. rojstni dan; Stefanie in Franc Mikitz iz Sinče vasi – 50. obletnico skupnega življenja; Franc Fugger iz Sva-ten – osebni praznik; Hanzi Oraže – Rožičev s Šajde – 40. rojstni dan; Rožmanova Micka iz Senčnega kraja – 60. rojstni dan; Zofija Rakušek z Gospe Svete – rojstni dan; Jožef Polesnig iz Vogrč – 60. rojstni dan; Maksi Hafner iz Klope pri Škofičah – 50. rojstni dan; Zalika Dobernik z Reke – 60. rojstni dan; Lojz Kerbitz iz Vogrč – rojstni dan; mag. Fabijan Hafner iz Sveč – 35. rojstni dan; Tonči Dolinšek iz Celovca – 76. rojstni dan; Uršula Silan iz Sreje – rojstni dan; Adolf Picej z Žamanj – rojstni dan; Nani Miheutz iz Malčap – rojstni dan; Alojzija Miklavžina iz Celovca – rojstni dan; Gretka Čepin iz Podgore – rojstni dan; Marija Pridigar z Metlove – rojstni dan; Gretka Petschnig iz Ponikve – rojstni dan; Margareta Zankl iz Male vasi – rojstni dan; Bernard Srienc iz Večne vasi – rojstni dan; Janez Apovnik iz Borovij – rojstni dan; Marija Butej iz Večne vasi – rojstni dan; Marija Žagar iz Večne vasi – 70.

SUHA, na gradu – Oktet Suha
20.30 Festival okteto. Nastopajo: Banchieri Singers (MADŽ), Etno-skupina Katice (SLO), Doppelquartett Himmelberg (A), Dravogrski okteto (SLO) in Oktet Suha

ČETRTEK, 28. 6.

CELOVEC, na dvorišču Mohorjeve
20.00 Koncert & piknik »Funko-mat«

PETEK, 29. 6.

ŠENTJANŽ, k & k – k & k
19.30 Vernisaža Brigitte Bachmann in Fritz Russa »fundstücke«. Razstava bo na ogled do 12. 8.

SOBOTA, 30. 6.

BISTRICA PRI ŠMIHELU, v mlinu
19.00 Odprtje razstave »Žafran cveti v Blaznici«. Razstavlja Lenc Kraut

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletekst 299

ČE 7. 6. ■ 18.00 Rož – Podjuna – Zilja

PE 8. 6. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 9. 6. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi ...

NE 10. 6. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Praznična

PO 11. 6. ■ 18.10 Kratki stik

TO 12. 6. ■ 18.00 Otroški spored

SR 6. 6. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 10. 6. ■ 13.30 ORF 2 • Jaz sem/Ich bin/Jo sono/Jo o soi: Otroci v vrtcu »Ringa raja« dokazujejo javnosti, kaj je živeta medkulturnost. • »Praznik jezikov – praznik barv«: Slavnostna akademija ZG/ZRG za Slovence v Celovcu. • Lipa-Linde: Otroci LŠ Sele-Kot raziskujejo pomen lipe kot drevesa in kot simbol za evropske narode. En del projekta je popis vseh lip na območju občine Sele. • Ogenj kot sprostitelj: hoja po žerjavici.

Vsebinsko slovenskega televizijskega sporeda lahko preberete tudi na ORF-teletekstu, stran 299.

Internet: <http://volksgruppen.orf.at>

PO 11. 6. ■ 2.05 ORF2 16.00 TV SLO1 (Pon.)

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Viža 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratak stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklja

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitavo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99 e-mail: agora@magnet.at

PE 8. 6. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.15 Tedenski obzornik 11.30 Kalejdoskop 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Zrcalo kultura: Predstavitev knjige Alojz Gradnik; 60-letnica slov. BBC uredništva 18.00 Otroški kotiček Uganke 18.15 Govorim-govoriš (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 BBC News 20.06 Global Loops 22.00 Rdeči Boogie / glasbeni magazin 23.00 Ta mera (pon.) 24.00 Soundtrack tedna: Silence of the lambs 01.00 Glasba – jazz/world

SO 9. 6. ■ 10.00 Forum: T. Bahovec: Vloga slovenske žene v dobi narodovanja 11.00 BBC News 11.06 Labirinti sveta 11.15 Glasba 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Glasba 18.00 Zaključek projekta »S kulturo na krilih« v živo 18.45 Poročila 19.00 Zaključek projekta »S kulturo na krilih« v živo 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Izven zakona (pon.) 24.00 Glasba – jazz/world

NE 10. 6. ■ 10.00 Evropa v enem tednu 10.30 Glasba 11.00 BBC News 11.06 Literarna kavarna 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 12.30 Special: Armutnsnetzwerk: Perspektiven des Sozialstaates 18.00 Rdeči Boogie (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 The Rest of the Day 22.00 For Those About to Rock 24.00 Glasba

PO 11. 6. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Na dan z besedo 11.00 BBC News 11.06 Zdrava ura: dr. Wutti 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Druga glasba: Slovenski interpreti 18.00 Otroški kotiček Uganke 18.45 Poročila 19.00 Sto decibelov 20.00 BBC News 20.06 Take the Jazz Train 22.00 Context XXI 23.00 Zrcalo kultura (pon.) 24.00 Forum(pon.) 01.00 Glasba

TO 12. 6. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Koroška vadi pogovor 11.00 BBC News 11.06 Govorim-govoriš 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 V pogovoru: Out of Carinthia: Katja Weiss 18.00 Otroški kotiček: Uganke 18.30 Na dan z besedo (pon.) 18.45 Poročila 19.00 SchülerInnenradio 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Glasba 22.00 Literarna kavarna (pon.) 23.00 Vešča / Nachtfalter 00.30 Glasba – jazz/world

SR 13. 6. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Na dan z besedo 11.00 BBC News 11.06 Literatura je dogodivščina 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Po koroškem 18.00 Otroški kotiček: Uganke 18.15 Govorim – govoriš (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Izven zakona 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio / Hip Hop 22.00 Mad Force / Hip Hop 24.00 Special (pon.): Armutnsnetzwerk 1.00 Glasba

ČE 14. 6. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 10.30 Koroška vadi pogovor 11.06 Govorim – govoriš 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Ta mera / ženski magazin 18.00 Otroški kotiček 18.30 Na dan z besedo (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Glasba 23.00 Sto decibelov (pon.) 24.00 Glasba – jazz/world

SLOVENSKI VESTNIK

čestita

rojstni dan; Marija Artač iz Galicije – 11. rojstni dan; Slavko Sticker iz Šentpetra pri Šentjakobu – okroglo obletnico; Ivana Stefaner-Weiss s Stranj – rojstni dan; Nada Malle iz Holbič – rojstni dan; Andrej Sturm iz Dobrle vasi – rojstni dan;

Za posredovanje imen slavljencev in slavljencev se zahvalujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA
Sonja Wakounig (-50)
E-mail: sonja.wakounig@slo.at
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566
VSI
Tarviser Straža 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

BANKI NOVA LB IN NOVA KBM

Kdo bo prevzel največji banki?

Nova KBM s sedežem v Mariboru, ki ima v Sloveniji 12-odstotni delež in je lani z bilančno vsoto okrog 25 milijard šilingov ustvarila približno 350 milijonov šilingov dobička, bo v 65 odstotkih zanesljivo prodana tujcu. 25 odstotkov in ena delnica bosta ostali slovenski državi, po 5 odstotkov pa državnima skladoma Slovenska odškodninska družba in Kapitalska družba. Kupnina omenjenega deleža banke naj bi znašala nekaj več kot tri milijarde šilingov.

Nova KBM je strateško zelo pomembna banka, saj je večinska delničarka v družbi za upravljanje KBM Infond, ki ima v upravljanju štiri investicijske sklade, najpomembnejši pa je pooblaščen investicijska družba Infond Zlat, ki ima v svojem portfelju deleže več kot 170 slovenskih podjetij.

Banka je tudi največja delničarka v drugi največji slovenski zavarovalnici (Zavarovalnica Maribor), stoodstotna lastnica borznoposredniške hiše MBH ter še nekaterih drugih družb, ki se ukvarjajo s finančnimi storitvami. Za banko je med drugimi izredno velik interes pokazala avstrijska banka Raiffeisen Zentralbank, toda uprava banke ni najbolj naklonjena prodaji banke katerikoli avstrijski banki, kajti tako bi bil lahko vpliv na slovensko go-

spodarstvo prevelik. V takem primeru velja nepisano pravilo, da je banko najbolje prodati v nesosednjo državo, pri kateri je interes le oplajanje kapitala.

Prodaja se tudi največja slovenska banka Nova LB (z bilančno vsoto okrog 65 milijard šilingov in z lanskim dobičkom okoli 600 milijonov šilingov), ki se bo pred tem združila še s hčerinskimi bankami Dolenjska banka, Banka Velenje in Pomurska banka, prav te naj bi imele 12 odstotkov delnic Nove LB, 34 odstotkov bo prodanih tujemu (ali slovenskemu) investitorju, 14

odstotkov portfeljskemu investitorju, sedanji delničarji s Kapitalsko in Odškodninsko družbo na čelu bi obdržali 15, država pa 25 odstotkov in eno delnico. Iz prodaje Nove LB naj bi slovenska država iztržila (vsaj) 13 milijard šilingov, bo pa zanesljivo ostala v večinskih slovenskih rokah. Oglas za povabilo k sodelovanju pri odkupu deležev naj bi bil za Novo KBM objavljen v teh dneh v slovenskih tiskanih medijih in v Financial Timesu, za Novo LB pa šele okrog 15. avgusta.

Z izkupčkom od prodaje obeh bank bo Slovenija plačala del kredita, ki ga je potrebovala za sanacijo omenjenih bank, del pa za polnjenje proračunske luknje.

Damijan Toplak

ŠAH

9. Mednarodni „Memorial Filipovič“

Šahovski organizatorji iz Trsta, Opčin in Costalunge bodo prihodnjo nedeljo v prosvetnem domu na Opčinah pri Trstu pripravili tradicionalni 9. Mednarodni hitropotezni moštveni turnir v spomin na slovenskega šahovskega mojstra Božidarja Filipoviča, ki je veliko prispeval k razvoju šaha na Tržaškem in prijateljskih stikih šahistov štirih sosednjih držav.

Memorialni turnir se odigra od leta 1993. Na njem se srečujejo šahisti iz območja Alpe-Jadran v štiričlanskih ekipah. Med rednimi gosti spominskega turnirja so tudi šahisti Slovenske športne zveze iz Celovca in šahisti iz Bekštanja.

Na dosedanjih osmih memorialnih turnirjih sta bili najbolj uspešni moštvi Žusterne pri Koprju in Trsta, ki sta zmagali po dvakrat, po enkrat pa so bili zmagovalci še šahisti Pulja, Pirana, Nove Gorice in ŠK Kastav.

Šahovska prireditelji na Opčinah pri Trstu bo nov prispevek k utrjevanju šahovskih in prijateljskih stikov šahistov Italije, Slovenije, Avstrije in Hrvaške.

S. K.

Krstna izvedba novega koncerta »OHJO« Kurta Ostbaha & Kombo na Koroškem

v četrtek, 21. 6. 2001 – 19.00 na dvorišču Mohorjeve / Celovec, 10.-Oktoberstr. 25 Willi Resetarits je kot Kurt Ostbahn postal rock-idol avstrijske mladine. Z vročimi zvoki (tudi ameriški hiti) in šaljivimi ter zbadljivimi besedili se je Kurt Ostbahn vtisnil v ušesa in srca Avstrijcev. Posebnost Willi Resetaritsa je, da je ostal zvest svojim idealom in da tudi kot zelo uspešen umetnik ne soli pameti mladim navijačem, temveč da jim pove res nekaj »pametnega«. Gradiščanski Hrvat Willi Resetarits je ostal zvest svojim koreninam in se vedno znova zavzema za narodne skupnosti v Avstriji. S svojo Integracijsko hišo na Dunaju je pokazal, da uspeh lahko pomaga, saj njegov angažma za manjšine sprejme tudi večina, če to pove Ostbahnkurti – in to pri vsakem koncertu.

Zelo smo veseli, da smo pridobili Ostbahnkurtija & Kombo za krstno izvedbo novega koncerta »OHJO«. Kot prireditelji vemo, da so Resetaritsovi koncerti poleg glasbenega užitka znak za sprejemanje in strpnost ter da nagovorijo predvsem mladino.

Kot predskupina bo nastopila na rockovskem področju obetavna skupina Bališ. Bališ ima podoben glasbeni koncept kot Kurt Ostbahn & Kombo. Za novo skupino je seveda velika čast, da lahko nastopajo s tako veliko zvezdo. Kot Dvojezični zbor stremimo za tem, da na sodoben in mladostni način na kulturnem področju nastopamo proti nestrpnosti in se zavzemamo za enakopravnost avstrijskih narodnih skupnosti.

Vstopnice v predprodaji 220,-, večerna blagajna 280,-

DRUŠTVO GLASBENA ŠOLA VABI NA

nastope svojih učencev:

- torek, 12. 6.,** ob 16.30 v Mohorjevi ljudski šoli
ob 19. uri v kulturnem domu na Bistrici v Rožu (večer komornih skupin. zaključni koncert 1. del)
- sreda, 13. 6.,** ob 18. uri v Škofičah v društveni sobi
ob 19. uri v Pliberku v farni dvorani
- torek, 19. 6.,** ob 19. uri v kulturnem domu (zaključni letni koncert, 2. del)
- sreda, 20. 6.,** ob 16. uri v Mohorjevi ljudski šoli
ob 18. uri na Zilji, ljudska šola Straja vas
ob 18.30 v Mladinskem domu v Celovcu
ob 18.30 v Šentprimožu v kulturnem domu
- četrtek, 21. 6.,** ob 19.30 v Bilčovsu v ljudski šoli
- sobota, 23. 6.,** ob 19.30 v Bilčovsu v ljudski šoli
- torek, 26. 6.,** ob 18. uri v Selah v farni dvorani
ob 19. uri v Šmihelu v farni dvorani
- sreda, 27. 6.,** ob 18. uri v Pliberku

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV IN PRIJATELJEV PROTIFAŠISTIČNEGA ODORA TUDI LETOS VABI NA

tovariško srečanje protifašistov in demokratov

ki bo v nedeljo, 24. junija 2001, s pričetkom ob 14. uri pri Peršmanu v Podpeci nad Železno Kaplo.

Spet se bomo zbrali na zgodovinskem kraju protifašističnega boja na Koroškem, da skupaj obudimo spomin na čase, ko smo se uprli nacifašističnemu nasilju in se na strani zavezniških sil borili za svobodo, demokracijo in mirno sožitje. V tem smislu naj bo prireditev izraz naše zvestobe izročilom protifašističnega boja.

Na sporedu bodo poleg polaganja vencev ob spomeniku protifašističnega boja govori in nastopi kulturnih skupin. Za zaključek pa bo sledilo družabno srečanje, kjer bo za družabnost skrbela Godba na pihala iz Šmihela, ki bo sodelovala tudi pri otvoritvi obnovljenih prostorov.

V okviru letošnje prireditve bo namreč možnost ogleda obnovljenih in na novo zgrajenih prostorov ter urejenega okolja. Seznanili pa se bomo tudi s predlogi nemško govorečih prijateljev za širjenje dejavnosti Spominskega doma pri Peršmanu v širši avstrijski in evropski prostor.

Vabimo vas, da se s svojci, prijatelji in znanci udeležite našega tradicionalnega srečanja. Inž. Peter Kuhar, predsednik ZKP

PLANINSTVO

Popravek višine Racave v Gurah

Pred nedavnim so Bilčovščani na območju Turja, najvišjem predelu Zahodnih Gur, uredili zanimivo turistično atrakcijo, krožno Pot moči/Weg der Kraft. Označili so jo z dvojezičnimi napismi in vodi na dve izredno lepi razgledni točki, Racavo in Sedlaže/Saligensitze na južnem robu prepadne Turja. Oba razgledna balkona so pred padcem preko stene zavarovali z žično ograjo in opremili s klopimi, na Racavi dodatno celo z mizo.

Pod obema razglednikoma se nahaja idilična gorska vasica Na Gori/Rupertiberg, pod katero se ob Razgledni cesti/Ausichtsstrasse (med Bilčovsom in Šentiljem) nahaja velik parkirni prostor, od koder je start in cilj omenjene markirane poti. Z obeh razglednikov je čudovit razgled na rajdo karavanških vrhov, še posebno na vitko Jepo in širokoplečo Golicco, pod katero se zrcali mogočeno jezero Dravskih elektram.

Planince in turiste pri hoji po planinah in gorah vedno zanima, na kateri nadmorski višini se nahajamo, in prav tu se je zataknilo, da so višino Racavi znižali za približno 100 metrov na 716 metrov, vsaj tako je na južni strani želuškega mostu preko Drave na zemljevidu zapisana višina, ki pa je vsaekakor prenizka in odgovarja višini cerkve Na Gori. Dejanska višina Racave znaša namreč nekaj metrov več kot 800 metrov. Verjetno gre pri višini Racave na zemljevidu za tiskarsko napako, ki pa vendar zelo moti in manjša pomembnost in privlačnost te razgledne točke.

Četrta ure zahodno od Racave je nekaj metrov nižja razgledna točka Sedlaži/Saligensitze z živo peč vsekanimi sedeži, na katerih so baje nekdanje sedele dobre vile in kmetom v dolini svetovale, kaj in kdaj naj sejejo, da bo dobra letina. S Sedlažev je podoben razgled kot z Racave. Zanimivo Pot moči opravite v približno dveh urah prijetne hoje. Pobudnikom ureditve te poti gre vse priznanje za čut, kako približati posebnosti narave čim večji množici ljudi. L. U.

PLANINSKA DRUŽINA BENEČIJE

30. srečanje obmejnih planinskih društev

Matajur, 10. junija 2001

Program:

- 8.30 zbirališče v vasi Matajur, iz katere bo pohod na vrh Matajurja
- 11.00 slovenska sv. maša na vrhu Matajurja
- 12.00 kosilo pri koči G. Pelizzo
- 13.30 kulturni del srečanja na parkirišču pri koči G. Pelizzo

JUBILEJNA VOŽNJA TREH DEŽEL

KATC in beljaška okrajna skupina ÖAMTC vabita na

20. alpe-jadransko vožnjo treh dežel

za avtomobile in motorna kolesa. Soprireditelja vožnje sta Avtomoto zveza Slovenije (AMZS) in italijansko društvo voznikov (FMI).

Kdaj: v nedeljo, 10. junija 2001 • Start: 9.30 • Kraj: parkirišče KIKA v Beljaku

Sodelujejo lahko vsi vozniki avtomobilov in motornih koles. V startnini 180 šilingov za šoferje in 160 šilingov za sopotnike sta vključena kosilo ter vožnja z gondolo. Zaključek bo na Peči/Tromeji.

PETEROBOJ

50 let šolske revije »Mladi rod«

Zmagovalci ljudskih šol iz Hodiš s trenerjem Marjanom Šmidom

Šolski časopis »Mladi rod« je praznovanje 50-letnice izhajanja revije sklenil s športnim viškom: na športnem igrišču slovenske gimnazije v Celovcu je potekal veliki finale dvojezičnih ljudskih in glavnih šol v šolskem peteroboju. V finalu je nastopilo devet ljudskih in tri glavne šole, ki so se kvalificirale na okrajnih predtekmovanjih. Pri glavnih šolah so zmagale Borovlje pred Šentjakobom in slovensko gimnazijo, pri ljudskih šolah pa Hodiše pred Šentlenartom in Bekštanjem.

Na finalnem tekmovanju je sodelovalo sto dijakov in dijakinj, ki so se pomerili v skoku v daljavo z mesta, metu žogice, sprintu na 50 metrov, teku na ovire in teku na 400 metrov.

Mladi športniki so pri tem dosegli nekaj vrhunskih rezultatov, ki so potrdili, da na sodelujočih šolah polagajo potrebno pozornost pouku telovadbe.

Na slovesni razglasitvi rezultatov s podelitvijo lepih nagrad je glavni organizator tekmovanja Joško Wrolich lahko pozdravil številne častne goste, mdr. vodjo manjšinskošolskega oddelka pri deželni šolski svetovi in predsednika društva »Mladi rod« Tomaža Ogrisa, podpredsednika deželnega šolskega sveta Rudolfa Altersbergerja, predsednika koroške zveze za lahko atletiko dr. Christiana Köferja ter Marjana Velika, predsednika Slovenske športne zveze, ki je bila tudi pokrovitelj finalnega tekmovanja.

Revijo »Mladi rod« so zagagnani dvojezični učitelji prvič izdali leta 1951, po 50 letih šolski časopis učitelji še vedno radi koristijo pri pouku slovenščine na osnovnih in glavnih šolah ter na nižji stopnji slovenske gimnazije. I. L.

Zaključna razvrstitev:

Glavne šole: 1. Borovlje 467 točk, 2. Šentjakob 267, 3. ZG/ZRG za Slovence Celovec 257

Ljudske šole: 1. Hodiše 201 točk, 2. Šentlenart pri sedmih studencih 163, 3. Bekštanj 155, 4. Šentprimož 134, 5. Straja vas 113, 6. Bilčovs 109, 7. Mohorjeva Celovec 78, 8. Železna Kapla 75, 9. Šmihel nad Pliberkom 24

NOGOMET – SAK

Oblikovati novo člansko ekipo

Pred zadnjo tekmo proti Welsu na domačem igrišču je obstajala samo še teoretična možnost, da si SAK z zmago zagotovi obstoj v regionalni ligi.

Toda že v 5. minuti je sledila mrzla prha, ko so gostje iz silovitega prostega strela povedli z 0:1. Ekipa iz Welsa je igrala z velikom pritiskom in si priigrala v prvi polovici terensko premoč. Po odmoru so Sakovci prevzeli komando, igrali so zelo borbeno in požrvalno toda brez uspeha. S silo pač ne gre. Deset minut pred koncem je D. Jovanović zadel le prečko. Po devetdesetih minutah so se igralci s porazom poslovili od regionalne lige. Razumljivo, da so bili po tekmi igralci, odborniki in maloštevilni navijači zelo potrti; toda žoga se vrtila naprej.

SAK se je po petih letih igranja v regionalni ligi spet znašel v deželni ligi. Vzrokov za izpad je kar nekaj, bolj pomembno pa je vprašanje, kako naprej s Slovenskim atletskim

klubom. Na občnem zboru, ki je napovedan še za mesec junij, pa bodo morali odborniki oziroma novoizvoljeni odbor določiti smernice za prihodnost. Vseka-

koroški ligi. Slišati je bilo, da bosta vratar H. Matschek in napadalec R. Miklau, ki sta do cela razočarala, zapustila klub. Oba legionarja pa naj bi

Trener Lojze Jagodič tudi v koroški ligi?

Foto: Štukelj

kor bo prvenstvena naloga novega trenerja, da oblikuje novo ekipo, ki bo kos izzivom v

ostala. Možnost pa bo dobil narajščaj.

M. Š.

SLOVENSKI ŠPORTNI PABERKI

Zahovič »dotokel« Luksemburžane

Slovenska nogometna reprezentanca je minulo soboto v Ljubljani pred 5000 gledalci premagala Luksemburg z 2 : 0. Oba zadetka je dosegel Zlatko Zahovič, najdražji slovenski nogometaš. Vratarja Gilleta je prvič premagal v 34. minuti, ko so Luksemburžani mislili, da je Zahovič v prehitku, ta pa je ponujeno priložnost izkoristil, preigral še enega obrambnega igralca in neubranljivo zatreš mrežo Gilleta. Drugi zatek je Zahovič dosegel v 65. minuti iz enajstmetrovke, potem ko so branilci Luksemburga v kazenskem prostoru zrušili Džonija Novaka. Slovenija je tako še ostala v igri za svetovno prvenstvo, sinoči pa je igrala v Bašlu s Švico še veliko bolj pomembno tekmo s Švico, ki jo je premagala z 1 : 0.

Slovenija navdušila privrženca Gira

Najboljši kolesarji sveta so se na 84. dirki po Italiji »ustavili«

tudi v Sloveniji, kjer so minuli teden vozili dve etapi po Primorski mimo Ljubljane do Gorenjske in po Goriški. To je bila enkratna promocija za Slovenijo, katere lepote je lahko spoznala vesoljna Evropa, pa tudi organizatorji so bili navdušeni nad samo organizacijo. Zelo dobro so se odrezali tudi slovenski kolesarji, še posebej Uroš Murn, ki si je na eni izmed »slovenskih« etap prikolesaril celo tretje mesto. Na Giru, ki se bo končal to nedeljo, je bil predtem že dvakrat tretji Andrej Hauptman, Zoran Klemenčič enkrat celo drugi. Največje možnosti za solidno uvrstitev v skupni razvrstitvi pa ima Kranjčan Tadej Valjavec.

Zmajčki so se šalili z Dolenjci

Košarkarji Union Olimpije so v tretji finalni tekmi državnega prvenstva še tretjič premagali novomeško Krko Telekom. Tokrat so bili Ljubljancani boljši z 90 : 74, še enkrat več pa so dokazali, da jim Dolenjci niso dorasli tekmeči. Kovačič je dal 19, Bečirovič 16 in Welsch 14 točk pri Ljubljancanih, Dončič in Davison pa sta dosegla po 16 točk za Krko. D. T.

KOLESARJENJE

Odličen finiš »Paca« Wrolicha

Peter »Paco« Wrolich je na zaključni osmi etapi enotedenske dirke po Nemčiji dosegel še eno odlično uvrstitev. Ciljno črto 158 kilometrov dolge etape od Freudenstadta do Stuttgarta je prevozil kot odlični četrti, etapno zmago pa si je tretjič na tej dirki zagotovil nemški sprinterski as Erik Zabel.

Wrolich, ki je bil na prvi etapi vpleten v masovni padec pri ciljnim sprintu in odnesel dokaj boleče poškodbe, je v drugi etapi osvojil odlično šesto mesto, v tretji in četrti eta-

pi pa je bil 14. oz. 15. Vožnja na kronometer je končal kot 101., sedmo in najtežjo etapo v nedeljo pa je končal na dobrem 40. mestu.

Wrolich je izredno zahtevno in močno zasedeno dirko po Nemčiji končal na dobrem 37. mestu, zmagal je Aleksandrom Winokurovom iz Kazahstana (Telekom).

Kot naslednja velika preizkušnja čaka Petra Wrolicha ena najtežjih krožnih dirk v Evropi – Tour de Suisse.

Dirka po Nemčiji:

1. Winokurov (KAZ) 30:57,17; 2. Garmendia (ESP) +1,56; 3. Aldag (GER) +1,58; ... 9. Totschnig (AUT) +2,50; 14. Buxhofer (AUT) +5,45; 37. Wrolich (AUT) +16,48

ŠAHOVSKI OREH št. 157

Silvo Kovač

Macukevič – Tuček / 1979

V materialno izenačenem položaju je črni po šahu bele trdnjave na e-liniji ostal brez rokade. Beli, ki je na potezi, ima tudi napadeno damo in že razmišlja o umiku, ko odkrije nadaljevanje, v katerem se mu

obeta bogat ulov. Kako se bo v matne mreže ulovil črni kralj, pa je naloga reševalcev!

Rešitev št. 156

Pred matom črne dame na polju g2 se beli najprej brani z napadom na osmo vrsto črne 1.Te8+. Črni ima dve možnosti obrambe kralja: a) 1...Td8 2.Sc7: Kb8 3.Sa6++ (dvojni šah) Ka8 (na 3...Kc8 4.Dc7 mat) 4.Db8+! žrtev dame Tb8: 5.Sc7 zadušni mat! b) 1...Ld8 2.Td8:+! 3.Sc7+ z enako kombinacijo, ki se konča z zadušnim matom. Zaključno kombinacijo si velja zapomniti!

